

N:o 46.

Ank. till Riksd. Kansli den 28 Mars 1881, kl. 3 e. m.

*Lag-Utskottets Utlåtande, i anledning af väckt motion om tillägg
till 50 § Konkurslagen.*

Uti en inom Andra Kammaren afgifven och till Lag-Utskottet remitterad motion, N:o 134, har Herr *G. Sälling* påyrkat ett tillägg till 50 § Konkurslagen på hufvudsakligen följande skäl.

Då konkurs å gäldenär blifvit antingen af honom sjelf eller hans borgenärer begärd, och beslut om densamma i laga ordning fattadt samt all hans egendom enligt beedigad bouppteckning till borgenärernas förfogande afträdd, egde borgenärerna enligt 43 § i Konkurslagen att på föreskrifvet sätt välja sysslomän, att i gode männens ställe förvaltningen deraf öfvertaga och besörja alla de ärenden, som rörde borgenärernas rätt och bästa. Då gäldenären icke egde rättighet att deltaga i detta val, borde borgenärerna stå i risk och ansvar, om de valde förskingrade eller på annat sätt förstörde konkursboets tillgångar, hvilka, så långt de dertill försloge, skolat användas till liqviderandet af borgenärernas bevakade och godkända fordringar, samt gäldenären sålunda vara frikallad att ansvara för eller ersätta de förluster, som genom sysslomännens åtgöranden kunde drabba borgenärerna. Fall hade dock inträffat, att, sedan gäldenärens afträdda tillhörigheter blifvit försålda och medlen därför uppburna, syssloman begifvit sig till främmande land med alla konkursmassans tillgångar,

Bih. till Riksd. Prot. 1881. 7 Saml. 21 Häft.

utan att lemna någon redovisning för eller utdelning af de om händer hafda medlen. Då sålunda inga medel funnits till betalning af de bevakade fordringarne, hade en fordringsegare lagsökt gäldenären med påstående att, på grund af en skriftlig förbindelse, hvilken redan varit till så väl kapital som ränta i konkursen bevakad, utbekomma hela sin fordran. Under rättegången härom hade gäldenären bestridit att betala större del af det fordrade beloppet, än som icke kunnat gäldas af hans afträdda tillgångar, hvilka enligt bouppteckningen nära nog uppgått till samma belopp som de bevakade fordringarne, och påstått sig icke hafva varit skuld dertill, att sysslomannen brustit i redovisning. Detta oaktadt hade gäldenären på grund af 32 § Konkurslagen blifvit af domstolarne och slutligen af Kongl. Maj:t förpligtad att till så väl hela kapitalet som upplupen ränta derå godtgöra fordringsegaren. Visserligen ålade åberopade lagrum gäldenär att, med den egendom han i framtiden, d. v. s. efter konkursen, ärfde eller förvärfvade, svara till fulla gälden; men efter motionärens förmenande kunde detta stadgande icke innebära annat än att gäldenär icke vore skyldig att gälda större belopp, än som i afträdda tillgångarne bruste mot det bevakade fordringsbeloppet. I motsatt fall skulle fordringsegarne kunna först genom sysslomän, valde af dem sjelfva, förskingra och förstöra alla gäldenärens vid konkurstillfället varande tillgångar och sedermera, detta oaktadt, ega rätt att å nyo utsöka hela förra fordran, om tillgångar framdeles komme att finnas.

Då en otydlighet i Konkurslagens bestämmelse i förevarande fall syntes vara till finnandes, anhåller motionären, på grund af det anförda förhållandet, det Riksdagen för sin del ville besluta ett tillägg till 50 § i Konkurslagen, »att, sedan gode män eller sysslomän blifvit utsedde och öfvertagit konkursboets samtliga tillgångar, vare gäldenär fri från så väl allt ansvar för sin afträdda egendom som ock från efterkraf för alla i konkursen bevakade fordringar, till så stort belopp, som motsvaras af den afträdda egendomens värde.»

Det uti motionen åberopade rättsfall finnes närmare omförmäldt uti Tidskrift för lagskipning m. m. 1879, ss. 12—17 samt uti Nytt Juridiskt Arkiv 1878, I, ss. 460—463.

Då gäldenär, vare sig frivilligt eller på grund af borgenärs yrkande, afträder sin egendom till konkurs, innebär detta icke, att han öfverlåter eganderätten till det afträdda godset på borgenärerna, utan innefattar egendomsafträdelserna allenast, att hans gods sättes under den lagbestämda konkursförvaltningens vård, i ändamål att genom förvaltningens försorg få egendomen realiserad, den behållna köpeskillingen använd till borgenärernas förnöjande och möjligen blifvande öfverskott till gäldenären återställt.

Gäldenären kommer härigenom till konkursförvaltaren i samma rättsförhållande som hvar och en annan, hvilken till en förvaltare anförtrott sin egendom. Om förvaltaren förskingrar egendomen eller vänder den sig till nytta, får egendomsegaren hålla sig till förvaltaren för utbekommande af ersättning. Skilnaden är den, att, då en egendomsegare i allmänhet är berättigad att sjelf till förvaltare utse den person, för hvilken han har förtroende, så måste en i konkurstillstånd försatt gäldenär underkasta sig att öfverlemna egendomen åt den förvaltare, som enligt statens lagar bör omhänderhafva sådan förvaltning.

Då borgenärernas rätt, lika mycket som gäldenärens, är beroende af denna förvaltning, kan lagen icke öfverlemna åt gäldenären att välja förvaltare, utan måste saken ordnas till alla rättsegandes säkerhet. För vinnande af detta mål kan antingen staten genom någon af sina organ öfvertaga egendomens förvaltning, eller de afträdda tillgångarne öfverlemnas till ett förvaltningsråd, hvari såväl gäldenären som borgenärerna, hvar för sig, invälja medlemmar, eller ock, såsom i den svenska konkurslagen skett, förvaltningen anförtros åt personer, utsedde af borgenärerna, under tillsyn af en genom domstolens försorg tillsatt ombudsman och under öfverinseende af domstolen, med rättighet lika väl för gäldenären som för borgenärerna att utöfva kontroll öfver förvaltningen (64 och 65 §§ Konkurslagen) och fordra redovisning derför (124 § samma lag).

Men huru denna sak än må vara ordnad, böra lagbestämmelserna angående konkursförvaltningens organisation icke inverka på frågan om förvaltarens rättsliga förhållande till gäldenären. Det bör alltid vara förvaltaren, som för sina åtgärder står i ansvar till den person, af hvilken han mottagit egendomen till förvaltning, och ett sådant ansvar kan icke åläggas borgenärerna, hvilka icke i sin berörda egenskap taga omedelbar befattning med egendomen, icke öfver förvaltningen ega vidsträcktare tillsyn och kontroll, än som tillkommer gäldenären sjelf, och icke kunna anses hafva genom begagnande af den lagbestämda formen för förvaltarens

tillsättande iklädt sig ett ansvar, som, efter allmänna rättsgrunder, icke åligger dem.

Då borgenärerna således icke kunna anses vara gäldenären ansvarige för den brist i afträdda egendomens värde, som, utan deras vållande, uppkommit genom konkursförvaltarens före utdelningsförslagets framläggande vidtagna åtgärder, kan gäldenären icke heller mot borgenärerna ega grundadt anspråk att få å gälden afräkna ett mot nämnda brist svarande belopp.

Om det af motionären omförmälda enstaka fall, eller att en syssloman förskingrat konkursboets samtliga tillgångar och derefter ur landet afvikit, skulle anses innefatta tillräcklig anledning till en lagförändring, måste man, då konkursförvaltningens uppgift bör vara att, lika mycket i borgenärernas som i gäldenärens intresse, vårda den afträdda egendomen, vara betänkt på att ändra lagen, icke på det sätt motionären föreslagit, eller så att förluster, uppkomna genom konkursförvaltarens förfarande, skulle uteslutande drabba den ena parten, eller borgenärerna, utan snarare sålunda att man, genom förändrade bestämmelser i afseende å konkursförvaltningens organisation eller skärpta föreskrifter rörande förvaltningen och kontrollen derå, sökte förekomma förlust såväl för borgenärerna som för gäldenären, i hvilket syfte något förslag likväl icke blifvit hos Riksdagen framställt.

På dessa grunder hemställer Utskottet,

att Herr Sällings motion icke måtte vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 28 Mars 1881.

På Lag-Utskottets vägnar:

E. THOMASSON.

Reservationer:

af Herr *Samzelius*;

af Herr *H. A. Widmark*, med hvilken Herrar *Anders Persson*, *Johannes Jonson*, *Magnus Jonsson*, *Smedberg* och *C. O. Widmark* instämt:

»Att afträda egendom till konkurs är enligt mitt förmenande liktydigt dermed, att gäldenär öfverlemnar all sin egendom till sina borgenärens förfogande. Af denna egendom bildas ett konkursbo, en samfäld egendom, tillhörande borgenärerna. Dessa utöfva, med den inskränkning Konkurslagens 60 § bestämmer, vid sammanträden rösträtt i mån af sina fordringar och utse ock efter sådan grund de förtroendemän, som skola förvalta konkursboet. Gäldenären har deremot genom sjelfva öfverlemmandet af sin egendom icke allenast afsagt sig rätt att vårda, förvalta, afyttra och i penningar förvandla densamma, utan han är äfven utestängd från möjligheten att på sådana åtgärder inverka. Är denna uppfattning riktig, är detta Konkurslagens rätta mening eller borde den åtminstone vara sådan, torde äfven deraf böra följa frihet för gäldenär från allt ansvar för förvaltningen af konkursboet och sålunda äfven för de förluster, som genom oredlig förvaltning m. m. uppkomma och drabba detsamma. Hysande denna åsigt, har jag ej kunnat gilla det slut, till hvilket Utskottet kommit i förestående betänkande, utan ansett att ett lagstadgande bort föreslås, ur hvilket tydligt framginge, att gäldenär skall vara befriad från framtida betalningsskyldighet för mer än det belopp, som bevisligen ej kunnat ur den till konkurs afträdda egendomen efter dennas realisering gäldas.»

Herr *Asplund* har begärt få här antecknad, att han icke deltagit i ärendets behandling inom Utskottet.
